

[Formanden]

Om denne vedtagelse vil der nu blive givet meddelelse til justitsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Tredje behandling af lovforslag nr. L 115:

Forslag til lov om ændring af lov om byfornyelse og boligforbedring.

(Fremsat 26/1 83. Første behandling 4/2 83. Betænkning 15/3 83. Anden behandling 18/3 83).

Der var stillet 2 ændringsforslag (se nedenfor).

Ændringsforslag

Af *Dræbye* (RV):

Til § 1

Før nr. 1 indsættes som nyt nummer:

»01. I § 15, stk. 1, 2. pkt., og § 15, stk. 2, 2. pkt., ændres »samtlige lejere« til: »et flertal af lejere.«

Bemærkninger

Det er rimeligt, at et flertal af lejere nu kan beslutte at stifte en andelsboligforening efter gennemført byfornyelse.

Af *boligministeren*:

Til § 2

Datoen »1. april 1983« ændres til: »15. april 1983«.

Bemærkninger

Ændringsforslaget er en konsekvens af den sene 3. behandling af lovforslaget.

Ændringsforslagene sattes først til forhandling.

Forhandling

Dræbye (RV):

Det radikale venstre har stillet et ændringsforslag vedrørende stiftelse af private andelsboligforeninger i medfør af reglerne i byfornyelsesloven. Forslaget går ud på, at det ikke er nødvendigt, at alle lejere uden

undtagelse beslutter sig for, at de selv vil stifte en andelsboligforening, men at det alene skal være et flertal af lejerne, der kan træffe den beslutning, at de selv vil styre stiftelsen af andelsboligforeningen.

Vi synes, det er meget væsentligt, at man, når man har givet lejerne ret til at stifte en andelsboligforening, ikke underkaster dem et særligt formynderi, idet man siger, at medmindre de er enige, er det andre end dem selv, der skal forestå stiftelsen. Jeg regner med, at der uden tvivl vil være flertal for at gennemføre også denne ændring af byfornyelsesloven, når der forleden viste sig en tilsvarende enighed om saneringsloven.

Hermed sluttede forhandlingen om ændringsforslagene.

Afstemning

Ændringsforslaget af *Dræbye* (RV) (se foran) og ændringsforslaget af boligministeren (se foran) vedtoges uden afstemning.

Lovforslaget som helhed sattes derefter til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslaget vedtoges enstemmigt med 119 stemmer.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Tredje behandling af lovforslag nr. L 116:

Forslag til lov om ændring af lov om sanering.

(Fremsat 26/1 83. Første behandling 4/2 83. Betænkning 15/3 83. Anden behandling 18/3 83. Tillægsbetænkning 23/3 83).

Der var stillet 9 ændringsforslag i tillægsbetænkningen.

Uden for tillægsbetænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Ændringsforslagene sattes først til forhandling.

Forhandling

Svend Andersen (S):

Dette lovforslag havde efter afstemningen ved anden behandling et indhold, som vi fuldt ud kunne tilslutte os fra socialdemokratiets side, idet samtlige de ændringsforslag, vi havde stillet, fik tilslutning. Det har senere vist sig, at nogle af dem, der gav dette forslag tilslutning, har ombestemt sig, og vi står altså nu i en anden situation.

Vi er kede af, at muligheden for, at der kan dannes almennyttige andelsboligforeninger, ikke bliver opretholdt i saneringsloven. Det er blevet oplyst, at årsagen hertil skulle være, at man fra regeringens side er meget betænkelig ved de merudgifter, der er forbundet med at danne en almennyttig andelsboligforening.

Det er senere blevet oplyst, at det er meget få tilfælde, det drejer sig om, og derfor kan det kun være meget beskedne ekstraudgifter, der er tale om.

Når der alligevel stilles ændringsforslag om, at disse bestemmelser udgår af lovforslaget, må vi opfatte det som et udslag af den meget kraftige modstand, regeringen ved hjælp af de radikale – eller omvendt – fører imod den almennyttige boligtanke, og det må vi selvfølgelig vende os imod. Det går jeg ud fra at vi også senere vil få lejlighed til at komme ind på.

Derimod er vi glade for, at der viser sig et flertal for, at saneringsprojekter fremover kan finansieres med indekslån.

Vi kan altså stemme for de ændringsforslag, der er stillet af udvalget, og stemmer imod de ændringsforslag, der er stillet af boligministeren, med undtagelse af nr. 9, ligesom vi må stemme imod ændringsforslag nr. 2, der er stillet af de radikale.

Kalnæs (SF):

Vedrørende de ændringsforslag, der foreligger her, kan vi støtte, at man indfører indekslån i forbindelse med saneringsloven. Vi synes, at det er en god ting.

Til gengæld finder vi, at de ændringsforslag, der er stillet af boligministeren om at fjerne muligheden for at lave almennyttige andelsboligforeninger i ejendomme, der har

gennemgået forbedringer, er fuldstændig urimelige. Vi fatter det ikke, når man påberåber sig valgfrihed ved byfornyelsesloven, hvor man talte om, at når der var dannet en andelsboligforening, så skulle man kunne vælge, om man selv ville administrere den eller lade nogle andre administrere den. Der gik man altså ind for valgfrihed.

Når vi kommer til saneringsloven, skal det fastlægges, at det kun er private andelsboligforeninger, man kan danne. Det betyder, at der fjernes boliger fra den udlejningsmasse, vi har, og der er meget hårdt brug for dem i dag. Det betyder, at de folk, der er dårligt stillede på boligmarkedet, får mindre chance for at få en bolig.

Det er først og fremmest de radikale, der kalder sig et socialliberalt parti, der går foran i denne hetz imod dannelse af almennyttige boligforeninger. Jeg synes nok, at når det er den måde, man arbejder på, så må man efterhånden fjerne det sociale og nøjes med at sige, at man er et liberalt parti ligesom venstre. Der er i hvert fald ikke meget socialt i, at man i en ejendom, som er blevet forbedret, sikrer, at det kun er dem, der har råd til at give det store indskud i en privat andelsbolig, der har noget at skulle have sagt og kan være med til at danne en andelsboligforening.

Vi går i SF stærkt ind for, at man laver almennyttige andelsboligforeninger, sådan at beboerne kan få indflydelse på, hvad der skal ske i ejendommen, men det forudsætter minsandten, at også beboere, der ikke har de store formuer eller kan låne sig til dem, kan være med. Det forekommer ufatteligt, at et gammelt radikalt parti kan være med til noget sådant.

Vi kan altså støtte indførelse af indekslån, men må stille os afvisende over for ændringsforslagene om at fjerne muligheden for at danne almennyttige boligforeninger. Det vil påvirke vor holdning til lovforslaget. Vi kan støtte det, hvis der er mulighed for at danne almennyttige andelsboligforeninger, men må undlade at stemme, hvis der ikke er mulighed for det.

Dræbye (RV):

Jeg skal for det første meget kort konstatere, at det er helt uden begrundelse, at hr. Kalnæs nu kalder det radikale standpunkt en

[Dræbye]

hetz mod det almennyttige byggeri. Det er frit opfundet, det har intet på sig, det radikale venstre ønsker ikke at drive en sådan hetz.

Det, der er tale om, er, at vi fastholder de regler, som det radikale venstre sammen med socialdemokratiet gennemførte i saneringsloven i efteråret 1980. Det er de regler, som er trådt i kraft, og som fungerer i dag med nogle ganske enkelte tilpasninger.

Det er lige så rigtigt, at det radikale venstre helhjertet har støttet, at vi, når byfornyelsesloven med hele dette ændrede system af beboerindflydelse m.m. træder i kraft, også skal have valgfrihed imellem almennyttige andelsboliger og private andelsboliger.

Vi har skønnet, at det er vigtigt, at byfornyelsesloven forberedes ordentligt, at de tekniske problemer, der vil være med dannelsen af almennyttige andelsboligforeninger, får tid til at blive klaret af, og at vi derfor skal undlade at overføre denne bestemmelse til saneringsloven. Der er en lang, lang række andre bestemmelser i byfornyelsesloven, som vi mener er fremskridt i forhold til saneringsloven, og som heller ikke overføres til saneringsloven i denne omgang.

Derfor er det helt uden begrundelse, at hr. Kalnæs kritiserer det radikale venstre på den måde, han har gjort det.

(Kort bemærkning).

Kalnæs (SF):

Da vi gennemførte byfornyelsesloven, var der et bredt flertal for, at man dér fik gennemført muligheden både for at lave private andelsboliger og for at lave almennyttige andelsboliger. Nu kommer man så og ændrer saneringsloven, og så synes jeg, at det havde været rimeligt, at man fortsatte den linje, der var lagt med gennemførelse af byfornyelsesloven, hvorefter man kunne lave begge dele.

Når man fra borgerlig side og fra radikal side holder fast på, at ved saneringsloven må man ikke lave almennyttige andelsboliger, så kan jeg kun se det som et forsøg på at rulle det tilbage, som man fik gennemført med byfornyelsesloven. Det er måske et udslag af, at det var for gunstigt for almennyttige andelsboliger. Der kommer for mange mennesker med dér, også folk, som ikke har penge at stikke i private andelsboliger.

Jeg kan kun opfatte det som et angreb, efter at man har gennemført det ved byfor-

nyelsesloven med et bredt flertal. Vi var meget utilfredse med mange punkter i byfornyelsesloven, men vi støttede den alligevel, fordi der var dette i den, men nu begynder man at gå tilbage.

(Kort bemærkning).

Dræbye (RV):

Jeg skal bare til hr. Kalnæs sige, at der også var et bredt flertal ved vedtagelsen af byfornyelsesloven for at forbedre erhvervsvirksomhedernes situation under sanering og byfornyelse. Der var også et bredt flertal for at styrke beboerindflydelsen gennem vetoret på forskellige måder. Det har ikke betydet, at vi har overført disse bestemmelser til saneringsloven ved den revision, som er gennemført.

Jeg kan forstå, at det, at hr. Kalnæs ikke har foreslået disse bestemmelser overført til saneringsloven, kan jeg fremover, når jeg diskuterer med hr. Kalnæs, kalde, at hr. Kalnæs øver hetz mod private virksomheder i forbindelse med byfornyelse og sanering, at hr. Kalnæs øver hetz mod den stærkere beboerindflydelse i byfornyelsesloven, når hr. Kalnæs ikke har taget initiativ til at overføre disse gunstige bestemmelser til saneringsloven. Jeg går ud fra, at hr. Kalnæs med denne sammenligning kan se, hvor urimelig hans påstand er.

(Kort bemærkning).

Kalnæs (SF):

Vi kunne i SF sikkert have støttet det, hvis man havde foreslået, at de ting også blev overført til saneringsloven, det har vi da ikke noget imod. Det, der er klart her, er, at de radikale stemmer direkte imod og simpelt hen forhindrer, at man kan danne almennyttige andelsboligforeninger.

Anne Grete Holmsgård (VS):

Jeg synes, at hr. Dræbye er en køn hykler. Der er simpelt hen minimale problemer forbundet med at indføre mulighed for at omdanne til almennyttige andelsboliger i forbindelse med saneringsloven.

Det er fuldstændig ude i hampen, når hr. Dræbye står heroppe og siger: ja men hvorfor har SF eller nogle andre, som i øvrigt mener det, så ikke foreslået, at der indføres

[Anne Grete Holmsgård]

vetoregler i saneringsloven parallelle med dem, man har i byfornyelsesloven? Jeg vil godt svare hr. Dræbye på, hvorfor vi ikke har foreslået det.

Det har vi ikke, fordi jeg gennem et svar fra boligministeriet har fået at vide, at det gennemføres man administrativt. Det kan man altså godt finde ud af at gennemføre administrativt, og så skulle det dog være underligt, om boligministeriet ikke også kunne finde ud af at lave de små justeringer, der skal til for administrativt at sikre, at man kan omdanne til almennyttige andelsboliger.

Derfor kan jeg ikke opfatte det som andet, end at hr. Dræbye simpelt hen ikke ønsker, at der skal være mulighed for at omdanne til almennyttige andelsboliger, men først når byfornyelsesloven træder i kraft. Det sker i realiteten ikke før om 4 år i Københavns kommune, fordi Københavns kommune ikke vil bruge loven, før de om 2 år er tvunget til at bruge den, og så har de en hoben saneringsager, de allerede har fået vedtaget, som kan opfylde de næste 2 år, og så kan vi ellers cykle deruda' med private andelsboliger i 4 år og fremover.

Der har ikke været nogen problemer med at lave ændringerne. Det har teknisk sagtens kunnet lade sig gøre at få stort set de samme ordninger, som ligger i byfornyelsesloven, overført til saneringsloven.

Når bare det gælder hr. Dræbys dejlige små private andelsboligforeninger, så har der ikke været nogen problemer. Men når det gælder noget, hr. Dræbye i realiteten ikke ønsker indført på nuværende tidspunkt, så fisker han op af lommen den ene administrative indvending om ubrugelighed efter den anden.

Jeg vil godt sige, at vi naturligvis går imod de ændringsforslag, der fjerner muligheden for at omdanne til almennyttige andelsboligforeninger. Det kom jo ind under andenbehandlingen, fordi flertallet ikke rigtig havde sine medlemmer på plads i salen til at gå imod det forslag, der var blevet stillet af socialdemokratiet på daværende tidspunkt.

Der er ikke blevet givet ét eneste reelt argument ud over rene politiske argumenter for, at man ikke vil have muligheden for at omdanne til almennyttige andelsboliger. Der er blevet forsøgt med økonomiske argumenter. Herre jeminì! Vi har fået at vide i udvalget, at der allerede er blevet omdannet 16

ejendomme, tror jeg det er, til private andelsboligforeninger. Ville det virkelig være en fuldstændig uoverkommelig statsfinansiell belastning, hvis man skulle omdanne 16 andre ejendomme om året til almennyttige andelsboligforeninger? Det ville det selvfølgelig ikke, og derfor er det fuldstændig nonsens, når der bliver argumenteret med, at det er der ikke råd til.

Sagen er, at det ønsker den borgerlige regering og de radikale ikke at give mulighed for på nuværende tidspunkt, og det kan ikke opfattes som andet end et politisk stormløb på muligheden for, at beboerne i de gamle kvarterer kan få lov at overtage på almennyttig basis fremfor på privat basis.

Det kommer selvfølgelig til at ramme de dårligst stillede, for det er dem, der ikke kan stable et indskud på 20 pct. på benene. Det kommer også til at ramme de dårligst stillede på en anden måde, idet der ikke eksisterer nogen fælles boliganvisning for private andelsboliger.

Det vil sige, at man skal skrives op i den enkelte ejendom, og man skal ikke være særlig kvik for at finde ud af, hvem det er, der først og fremmest vil blive udelukket. Det er selvfølgelig dem, som beboerne i deres egen lille forening måske synes er lidt for socialt belastede til, at de vil have dem ind. Det er det, den tidligere boligminister kaldte de 3 tyrkere – eller i hvert fald de 2 T-er: tabere og tyrkere – det er dem, man ikke vil have ind.

Det kan da godt være, der er nogle private andelsboligforeninger, der tager dem ind, men rent faktisk har disse folk ikke mulighed for at lade sig skrive op og komme ind. Dermed skubber vi igen de folk, der er allersvagest stillet, væk fra de kvarterer, hvor de måske har mulighed for at betale lejen. Og hvor skubber vi dem hen? Ud til omegnskommunerne, hvor de så kan falde for fattigstoppet, der er indført i 7 kommuner, hvor de ikke kan komme ind, hvis de ikke kan præstere en indkomst, der er 3,3 gange den husleje, de skal betale, og det er der faktisk et stigende antal mennesker der ikke kan.

Med hensyn til det ændringsforslag, der er stillet om indeksfinansiering i forbindelse med saneringsager, vil jeg godt sige, at det jo er rigtigt, at det giver mulighed for en lavere starthuseleje, men det er lige så rigtigt, at det, der sker efter en meget kort årrække, er,

[Anne Grete Holmsgård]

at huslejen bliver højere, end den ville være blevet med en rentesikringsordning. Det har vi fået sort på hvidt i et tykt bilag under behandlingen af byfornyelsesloven, hvor det til en del menneskers overraskelse, bl.a. til den tidligere boligministers overraskelse, viste sig, at allerede efter 4-5 år bliver huslejen ved indeksbelåning højere, end den ville være blevet med en rentesikringsordning efter de regler, der var foreslået i byfornyelsesloven, og som nu bliver dem, saneringsloven også skal køre efter. Det finder jeg yderst problematisk, for hvad er det så, der sker? Man siger til folk: ja men I kan jo se, at der er en ikke alt for vanvittig høj husleje her i starten, og det kan I måske klare. Men efter 4-5-6 år står de med en husleje, som de ikke kan klare, og så har de ikke nogen mulighed for at blive genhuset igen, fordi denne ret udløber efter 2 år.

Jeg har ikke noget imod, at man indfører indeksslån, og jeg har specielt ikke noget imod det, hvis man samtidig over skattesystemet fjerner de muligheder for skatteunddragelse, der stadig væk er for pensionskasser og lignende institutioner. Så bliver det faktisk en rimelig mulighed. Jeg har noget imod, at man indfører indeksslån på de betingelser, der gælder nu, hvor man ikke sikrer, at huslejeniveauet ikke bliver højere, end det ellers var blevet, for det bliver det helt klart.

Jeg vil gerne sige om hele lovforslaget, at det, der skete under andenbehandlingen, hvor SFs ændringsforslag om at fastholde tidsfølgeplanerne på saneringsområdet røg ud, for os gør, at det er umuligt at stemme for dette lovforslag. Det er ikke nok at henviser til, at der er bestemmelser i kommuneplanloven, der sikrer, at man skal have en tidsfølge i saneringen.

Københavns kommune, som jo er den største kommune, også med hensyn til sanering, og hvor der også har været de største problemer og formentlig vil være det fremover, har ikke nogen kommuneplan og får det ikke det første par år. Derfor er det fuldstændig urimeligt, at man hiver pligten til at have en tidsfølgeplan i forbindelse med sanering ud af lovforslaget.

Det, Københavns kommune vil tage dette som et signal om, er, at nu kan man godt skrotte alle de indsigelser, der har været fra lejerne i årenes løb om, at man ikke har nogen tidsfølgeplan, for nu står det jo ikke

længere i loven, at man skal lave en sådan. Kommunen har ganske vist ikke i det sidste par år overholdt loven på dette område, men nu har man fået det blå stempel på, at der slet ikke er nogen lovparagraffer, man skal overholde. Det er for os et meget væsentligt argument for ikke at stemme for.

Det andet argument er det, jeg har nævnt vedrørende de almennyttige andelsboliger, hvor vi ikke ønsker at blive taget til indtægt for den politiske holdning, der ligger i det, nemlig at man ikke ønsker de almennyttige andelsboliger i de ældre kvarterer. Det tredje er de problemer, jeg har nævnt omkring husleje forholdene i forbindelse med den måde, man har indført indeksbelåning i sanerings-sager på.

Vi er udmærket klar over, at der også ligger nogle reelle forbedringer, nemlig på genhusningsområdet, men vi kan ikke støtte et lovforslag, der indeholder direkte forværringer og nogle problemer, som er helt uoverkuelige for lejerne.

Hermed sluttede forhandlingen om ændringsforslagene.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1
vedtoges med 64 stemmer mod 56; 2 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 2-9
vedtoges uden afstemning.

Lovforslaget som helhed sattes derefter til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslaget
vedtoges enstemmigt med 110 stemmer; 14 stemte hverken for eller imod.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Tredje behandling af lovforslag nr. L 117:

Forslag til lov om ændring af lov om bygnings- og boligregistrering. (Udvidet adgang til registreringen).

(Fremsat 26/1 83. Første behandling 4/2 83. Betænkning 15/3 83. Anden behandling 18/3 83).

Der var stillet 1 ændringsforslag af boligministeren (se nedenfor).

Ændringsforslag

Af boligministeren:

Til § 2

Datoen »1. april 1983« ændres til: »15. april 1983«.

Bemærkninger

Ændringsforslaget er en konsekvens af den sene 3. behandling af lovforslaget.

Ændringsforslaget sattes først til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Ændringsforslaget af boligministeren (se foran) vedtoges uden afstemning.

Lovforslaget som helhed sattes derefter til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslaget vedtoges enstemmigt med 122 stemmer.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Tredje behandling af lovforslag nr. L 118:

Forslag til lov om ændring af lov om social bistand. (Nærmere regler om forbigående kon-tanthjælp).

(Fremsat 26/1 83. Første behandling 1/2 83. Betænkning 17/3 83. Anden behandling 22/3 83. Tillægsbetænkning 23/3 83).

Der var stillet 1 ændringsforslag i tillægsbetænkningen.

Uden for tillægsbetænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Ændringsforslaget sattes først til forhandling.

Forhandling**Taanquist (S):**

Vi står nu med socialministerens fjerde forsøg på at løse det problem, som er opstået, men som stort set er selvskabt. Det første forsøg, socialministeren gjorde, måtte han opgive, fordi folketinget ikke ville kendes ved det. Det andet forsøg måtte socialministeren ændre, fordi det var uklart. Det tredje forsøg måtte socialministeren opgive, fordi det gav fortolkningsvanskeligheder.

Vi står nu med det fjerde udkast, og det skulle være lysende klart. Vi må håbe, at de kommuner, der skal administrere dette, synes, at det er lige så lysende klart, som socialministeren synes. Jeg tvivler meget på det. Det eneste, der er lysende klart for mig, er, at socialministeren skulle have droppet sit forslag helt.

Problemet var oprindeligt at finde frem til et ensartet mål for det fremtidige levestandard for unge mennesker, der ikke tidligere har haft indtægt. Det var, hvad man ville med ungdomscirkulæret. Men da ungdomscirkulæret blev udsendt, bidrog det desværre ikke til større ensartethed, tværtimod har det efterfølgende vist sig, at kommunerne administrerer cirkulæret meget forskelligt, og ankestyrelsens afgørelse har ikke skabt større sikkerhed på området.

Vi har under førstebehandlingen og i det hele taget under hele sagens forløb givet tilsagn om at ville medvirke til løsning af dette problem inden for bistandslovens rammer med henblik på, at beregningsmåden klargøres på en sådan måde, at man undgår et misforhold mellem levestandarden for unge under